

KULIN ÁGNES

A KÖNYVESPOLCRA BOLDOGTALAN KOLIBRI SZÁLLT

A címben szereplő ritka madárfajnak szokatlan rendszertani besorolása van: származási helye Dél-Amerika, az Európa Kiadó törzsébe tartozik, valamint a *Népek meséi* című sorozat rendjébe, családjában 84 kötet található, övé a nyolcas kötetszám, fajneve – Boldogtalan kolibri. Meghatározó jegyei közé tartoznak a dél amerikai, Amazonas menti törzsek legendái és mítoszai, valamint törzsi jellegű vonalrajzok, illusztrációk formájában. A tulajdonomban lévő zsebpéldány kis fekete borítóval, foszladozó vászon gerinccel és sárgás, széteső lapokkal rendelkezik.

Nem tudom, hány évig élnek a boldogtalan kolibrik, de 1957-es megjelenési idejük óta a világ könyvespolcainak meghúzódozó, bujdosó lakói. Arra sem emlékszem, mikor költözött be hozzánk közülük egy példány, de amióta tudok létezésükről, kiemelt figyelemmel követem egyikük sorsát. Összebarátkozásunk óta velem költözik mindenhová. Habár ritka jószág, határátlépéskor nem kell bejelenteni a vámon, sem nadrágba dugva átcsémpészni. Könnyen alkalmazkodik a környezetváltozáshoz is, kis termete miatt nem foglal el sok helyet, és könnyen átvészeli az utazást: bőröndben, hátizsákban, váltáskában, szatyorban vagy akár retikülben is. Nem válogatós, eddig minden lakóhelyemen találtam egy neki megfelelő polcot. Nem igényel sok odafigyelést, és nem telik sok energiába a fenntartása sem, kedvtől függően egy-két perc olvasással és leporolással csendben éldegél a neki szánt polcokon.

Már meglátszik rajta az idő vasfoga, hiszen nyugdíjas korba lépett, de ugyanolyan pajkos és kedves, ha kezembe veszem, mint amikor először rátaláltam a könyvespolc tarka lakói között. Veszélyeztetett, eltűnően lévő faj, és nehezen lehet rátalálni, mivel rejtőzködő életmódot folytat. Napjainkban leginkább antikváriumokban vagy interneten lelhet rá az érdeklődő. Eszmei értékét 2000 – 1500 forint között határozták meg, viszont a nálam élő példány felbecsülhetetlen, és semmi pénzért nem válnék meg tőle.

Úgy lakott a polcunkon évtizedekig, hogy mit sem tudtam létezéséről. Nem hívta fel magára figyelmem, mivel nem rendelkezik a könyvespolcok más lakóira jellemző figyelemfelkeltő és rikító tollakkal – borítóval. Meglátszik rajta

a gyermeki kéz szeretete is, lapjait és tartalomjegyzékét itt-ott színesceruza és tollfirka nyomok ékesítik. A kéréstlen díszítés elkövetője akár én is lehettem, mivel családom elmondása szerint hajlamos voltam egykor az effajta viselkedésre. Pedig köztudott tény, hogy egy kolibrival gyengéden kell bánni; ezért is bújdoshatott oly sokáig, hiszen nem megfelelően viszonyultam törekeny természetéhez.

Első találkozásunk egy kalandokat ígérő, a könyvespolc rejtélyeit felfedő túrámra esett. Sok ismeretlen és érdekes dolog lakik a könyvespolcokon, nálunk pedig volt elég felfedezésre váró polc, szekrény, még könyves vitrin is, amiben kristályok helyett a nemesebb sorozatok és könyvek illegették magukat a vendégek előtt. Nem panaszkodhattak a polcok lakói, hiszen tematikus csoportokban ki-ki hasonszőrű társai mellett élvezhette az együtt töltött éveket. A szerencsésebbeket gyakrabban, akár naponta kézbe vettük, nem is azért, mert ők jobban igényelték a törődést, hanem sokszor nyújtottak segítő kezét vitás kérdések megoldásában. Egyesek jobban értettek a nyelvtanhoz, mások a történelemhez, a határkérdésekben pedig elévüléséig a nagy szürke Szovjet Atlasz állt rendelkezésünkre. Most már parkolópályára állítottunk közülük sokakat, változtak szokásaink is, hiszen az internetes keresőben gyorsabban kapok választ arra, hogy valami április 1-ei, vagy április 1-jei tréfa, és hamarabb találom meg Mianmar fővárosát, ami Nepjida.

Polcaink lakói mindig jól karban voltak tartva, folyamatosan gyarapítottuk soraikat, évente minimum kétszer átnéztük és kiporoltuk őket, ügyelve épségükre. A testvéremmel megosztott szobánkban is biztosítottuk a megfelelő életkörülményeket a polclakók számára. Ezeket a könyvsorokat leginkább a korunknak megfelelő képes- és meséskönyvek és más hasonszőrű társaik lakták. A gyermekirodalom mellett viszont nálunk kaptak helyet a máshova már nem férő enciklopédiák és unalmas, száraz szakszótárak is. Ezeket a katonás sorban álló szobatársakat egy idő után úgy ismertem, mint a tenyeremet, még akkor is, ha egy sort sem olvastam el lapjaikról. Megszokottságuk érdektelenné tette őket számomra és egy idő után az ismeretlen hívó szavára válaszolva szüleim, nagymamám és a rokonok, ismerősök végtelen polcaihoz és gyűjteményeihez indultam felfedező utakra, ahonnan mindig elcsempésztem egy-két közelebbi vizsgálatra érdemesített példányt. Bár sok kincsre leltem a begyűjtő utakon, az eltelt évek alatt voltak sikertelen kirándulásaim is, amelyek nem hozták meg a beléjük vetett reményt. Néha lelepleződtem, és az egyéni keresés, saját felfedezés élvezetétől megfosztva, kincskeresésemet szabotáló felnőttek szakították meg segítségükkel, hogy a szerintük legjobb, a számomra legérdekesebb és koromnak leginkább

megfelelő polclakóval ismerkedjek meg közelebről. Nem örültem ennek a segítségnek, olyan ellenszenvet keltett bennem, mint a kötelező olvasmányok megszabott sorrendje, és sokáig kemény ellenállással tiltakoztam a megismerésre utasított címek és szerzők ellen. Bármennyire a jóakarát és gondos megfontolás vezette a segítő felnőtteket, érdekeimet szem előtt tartva, dacosan elfordítottam a fejem a felajánlott borítóktól, nehogy mások elképzelése szerint kelljen megismernem *A kőszívű ember fiait*, megszámolnom az *Egri csillagokat*, vagy megtudnom, hogy is hívják azt a Mestert és milyen kapcsolatban is áll Margaritával.

A boldogtalan kolibrihez vezető úton nem kaptam útbaigazítást, véletlen reppent kezeim közé, egyedül találtam rá, és ez a tény még értékesebb tette számomra. A korábban rajta esett firkált sérülések kipihenésére nagymamámnál lelt nyugalomra. Ott bujdosott a durva gyermeki kezek elől a természetrajzi lexikonok és a különböző néprajzi szakkönyvek társaságában.

A meseszerű történeteket rejtő lapokat olyan gyorsan olvastam, olyan gyorsan perdültek a lapok kezeim között, mint ahogy egy kolibri szíve ver. A rövid idő alatt átlapozható könyv mégis maradandó élménnyé vált számomra. Onnantól a barátomnak tartottam, és már nem tettem vissza arra a polcra, ahol rátaláltam. Sokáig féltem, hogy észreveszik és leszidnak, hogy miért vettem el helyéről egy könyvet, de olvasás után tudtam, már mellettem a helye. Később több polclakó is csatlakozott hozzá, és olyan tarka társaságba keveredett, akik végig kísérték minden kollégiumi szobába, albérletbe és lakásba, bárhová, ahol huzamosabb ideig megfordultam.

Ha kíváncsi vagy, miért boldogtalan egy kolibri, azt úgy tudhatod meg, ha felkutatasz egyet, és ellapozol a 105. oldalához.

VIZET ENGED ÉS VÉRT MERÍT

Nyár van, forr a levegő és mint délibáb, fodrozódva jelenik meg előttem egy emlékkép. Egy homokdombot látok magam előtt, amiben három gyermek játszik. Két lány és egy fiú, az egyik gyerek én vagyok. Mind a hárman teljesen pucérok vagyunk. Ilyen időben senki sem figyel a társadalom szabta dresszkódokra, még az ádámkosztüm is túlzásnak számít. Legszívesebben csontig vetkőznék, hátha a bőr és izmok alatt egy kis hűvösre találnék, mint ahogyan a homokban egyre mélyebbre ásva eljutunk a hideg, nedves rétegekig.

A homok nem a mi játékunk miatt tornyosul az udvaron, hanem, mert felújít a család. Szépül a ház és a porta. Ennek az átváltozásnak segítségével érkezett egy nap az udvarra a felfedezésre váró méretes homokdomb. Az építkezés szünetében miénk, gyerekeké a homokvár, és szabadon kiélvezhetjük a benne rejlő örömöket. Amíg a felső homokréteg száraz és porlik, minél lejjebb ásunk benne, annál hűvösebb, nedvesebb és sötétebb masszát találunk. A hozzáadott nedvességtől is formálhatóvá válik, bár ezt a képességét is csak egy ideig tartja meg, mivel ha kiszárad, ismét szemekre válnak, szétporladnak a vizes homokból gyúrt világok. A melegben egyre nagyobb szükség van erre a nedves, hideg homokra, egyre mélyebbre ásunk, és egymást vonjuk be a hűvös takaróval.

Kincskeresésre is alkalmas a homokhegy, hiszen sok érdekes dolog bújlik meg benne. Ahogy ásunk, színes drágakövek és fényes gyémánt lapok kerülnek elő, sörösüveg kupakok és törött üvegdarabok formájában. Egyszer csak azt veszem észre, hogy a lábam alatt nedvesedik a száraz homok. Pici vörös cseppek hullanak a jobb talpamból, amelyek összerántják a száraz kvarcsemeget, de nem olyan módon, mint a víz.

Megnyitotta a talpam egy homokba rejtett rubinkő. Nem tudtam, mi folyik belőle, de nagyon tetszett ez a piros festék. Amikor a nővérem is meglátta, megijedt, és rögtön elszaladt egy felnőtt segítségéért, én pedig abbahagyva a homokozást, elindultam utána a ház felé. A frissen száradt betonjárdához jutva meglepett, hogy minden lépésnél nyomokat hagyok magam után. Először csak a spicccel, majd egész talpammal díszítem a szürkésfehérre száradt betonlapokat. Tetszett ez az eddig magamban rejtőző képesség. Elámultam, rajta, hogy ilyet is tudok, és hogy én hozom létre ezeket a mintákat. Mire kiért nagymamám, csodálatos sorminta díszítette az addig egyhangú betonsávot: nagyobbakat lépve vagy szaladva változtattam a piros lábnyomok ritmusán, így hoztam létre alkotásomat. Meglepetésem nem dicséretet kaptam, hanem nagymamám is megijedve ordított édesanyám után:

– Gyere gyorsan, Áginak vérzik a lába.

Ebből a reakcióból két dologra jöttem rá, hogy a piros festék, amit a testem tárol, az vér, és hogy mások nem örülnek annyira annak, mint én, hogy végre elkezdtem saját vérem képességeinek felfedezését. Miközben arra gondoltam, hogyan is használhatnám fel ezt az egyre sötétedő folyadékot, nagyfi felkapott és a fürdőbe rohant velem. A fehér csempés helyiségben már anyu is beállt az ijedezők sorába. Amíg nagymamám megengedett egy lavór vizet, és elkezdte megtisztítani és kimosni a sebet, édesanyám kiszaladt,

hogyan behozza a többi gyereket a mostantól veszélyesnek és tilos területnek kinevezett homokdombról. Kintről ekkor ékezt meg egy sikoly, amit édesanyám hallatott, amikor meglátta alkotásomat. Nem is jutott szóhoz a gyönyörű, véres lábnyomokkal díszített járda láttán.

Amíg anyu kint intézkedett, addig nagymamám keze alatt mint kis teremő-istengyermek újabb csodálatos dolgokat vittem véghez. Lábmosás közben pirosra színeztem a lavór vizét. Ismét büszkeség fogott el, hogy ezt is én csinálom, tőlem lett ilyen a különben unalmas és átlátszó víz. De örömöm rövid életű volt. Felháborított, hogy ezt az újabb csodát sem akarják a felnőttek észrevenni, és figyelmen kívül hagyják, pedig Jézus mennyi köszönetet kapott, amikor borrá változtatta a vizet a kánaai mennyegzőn. Miben más ez a csoda, amit én vittem véghez egy lavórban?

Nagymamám mit sem törődve a lavórnyi vörössel, egy törölközőre állított és furcsa zöld folyadékot tett a talpamra, ami nagyon csípett. Egyáltalán nem éreztem ennek szükségét, különben sem szeretem a zöld színt, a pirosat viszont annál inkább. Fájt és sírva vártam, hogy véget érjen a procedúra, és kimehessek megnézni alkotásomat, végre gyönyörködhessek benne én is. Ekkor bejött édesanyám a többiekkel, el is küldte őket felöltözni. Látva, hogy nagymamám mindent irányítása alatt tart, ellenkezésemet figyelmen kívül hagyva kijelentette, hogy kint előveszi a slagot és lemossa a járdát, amíg bele nem szárad teljesen a „művem”. Mély csalódottság és düh fogott el, amit csak egy gyermek tud érezni. Hogy tehetik ezt, hol marad a dicséret, amit máskor olyan könnyen osztogatnak. Ha a húsleveses tányérból cseppenés és tészta plottyanás nélkül emelem számhoz a kanalat, azonnal jönnek az ügyes vagy, és „*milyen nagylány már*” – mosollyal kísért szavak. Most hol marad az alkotásomnak kijáró csodálat és a megérdemelt dicséret?

Nyugtatta magam arra gondoltam, itt van még egy lavórnyi piros festék vagy vér. Mennyi lehetőség rejlik abban a lavórban, hiszen a meszelt falakra is ráférne egy kis szín, és a szomszéd ajtaja köre is hiányzik egy-két virág, esetleg pillangó meg egy hercegnő. A további felfedezésektől megfosztva, mindenható nagymamám fehér gézbe bugyolálta a lábam, majd megkérdezésem és engedélyem nélkül fogta a varázslatos folyadékkal teli lavórt, és tartalmát leöntötte a lefolyón. Pár percen belül másodsorra is megfosztottak a teremtés és alkotás örömétől. Senkit nem hatottak meg újra nekiinduló könnyzuhatajaim és a zuhanyzórózsával nagymamám, minden egyes vörös, majd egyre rózsaszínesedő vízcseppet lemosott a fehér csempékről. Mintha mi sem történt volna, minden eltűnt a kád lefolyójában.

Amikor édesanyám is visszajött kinti alkotásom tönkretételéből, beállt nagymamámnak segíteni a takarításban, engem pedig arra utasítottak, hogy fekdjek le és polcoljam fel a lábam egy párnával. Szomorúan, dühtől fűtve és a felnőttek megóvó szeretetétől sújtva, szédelgősen elindultam a nagyszobai kanapé felé. Furcsállottam, hogy minden lépésnél fáj a jobb lábam – biztos a zöld folyadék miatt, gondoltam magamban, és durcásan zuhantam a kanapéra. Már nem emlékszem, hogy került rám ruha, de már felöltözve feküdtem a kanapén, amikor elkezdtem feldolgozni a történéseket. Volt rá elég időm, letöltendő elzárásom alatt a kinti játéktól, ami addig tartott, amíg le nem vették lábamról a fehér gézbilincset.

Szerencsére már sok festékanyagból válogathatok, így nem kell saját magamból merítenem egy kis pirosért. Ha egy kis vörösre vágyom, felkeresem a művészellátós dílereket, és jó pénzért válogathatok a több száz árnyalat, márka és festékanyag közül. Már másképp viszonyulok a testemben tárolt vörös folyadékhoz. Én is jobban örülök annak, ha bent marad a helyén, és mint korábban nagymamám, minden szökési kísérletét gézzel, vattával, ragtapasszal gátolom. Már változott a viszonyunk a zöld színnel is, de még most sem a kedvencem, és a zeljonkákat száműztem az elsősegélydobozomból.

Bár azt mondják, hogy a vér nem válik vízzé, fordítva egyszer mégis megesett ez az átváltozás.